

NOVUM

Magazine der Juridische Faculteit Universiteit Leiden

Column Prof.

Kinninging

Horizontale werking
en tirannie

Actualiteit

Europa loopt achter met
5G

Orde in de chaos: de vier strafzaken tegen Trump

Leidsche Cultuur

De rijke geschiedenis
aan Leidsche
burgemeesters

Uitspraak van de maand

OD of ongelukkige
samenloop van
omstandigheden?

INHOUDSOPGAVE

3	Voorwoord Een juridisch aannemersbedrijf
4	Column prof. dr. Andreas Kinneging Horizontale werking en tirannie
8	Uitspraak van de Maand Onrechtmatige daad of ongelukkige samenloop van omstandigheden?
11	Actualiteiten Een fiscaal wondermiddel of een forse kostenpost?
13	Interview Prof. dr. (Marten) Zwanenburg
18	Actualiteiten Europa loopt achter met 5G
20	Actualiteiten Orde in de chaos: de vier strafzaken tegen Donald Trump
24	Leidsche Cultuur De rijke geschiedenis aan Leidsche burgemeesters
26	Assessor

VOORWOORD

Waarde lezer,

Financieel gezien staat onze faculteit er niet al te best voor. Vanaf dit jaar heeft de Leidsche rechtenfaculteit jaarlijks een begrotingstekort van enkele miljoenen. Dit brengt logischerwijs met zich, 'dat er maatregelen nodig zijn om de kosten en baten van de faculteit weer in evenwicht te brengen', aldus het facultaire nieuwsbericht van 31 januari 2024. Dat een balans 'in evenwicht' moet zijn, kunt u zich hopelijk nog wel herinneren van de colleges van Tim Verdoes. Interessanter is natuurlijk *hoe* dit tekort heeft kunnen ontstaan en welke keuzes gemaakt dienen te worden om de facultaire balans weer 'in evenwicht' te krijgen.

Hoe heeft dit tekort – we gaan ervan uit dat het facultaire hoofd financiën de colleges van Tim Verdoes óók heeft gevolgd – dan kunnen ontstaan? Kortgezegd is het tekort veroorzaakt door de grote, tussentijdse uitstroom van Leidsche rechtenstudenten en de treurige hoeveelheid studiepunten die door de blijvende studenten in de wacht worden gesleept. Dit is van groot belang, omdat de financiële bijdrage, het geld dat de faculteit voor het onderwijs en onderzoek ontvangt vanuit de rijksoverheid, namelijk nauw samenhangt met het aantal gerealiseerde studiepunten en behaalde diploma's. Of, in Jip-en-Janneke-taal: meer studiepunten = meer diploma's = meer geld.

Dan de tweede vraag: wat gaat dit betekenen voor de student en de medewerkers van de Leidsche rechtenfaculteit? Voor 2024 nog niet heel veel, aangezien de faculteit eerst de financiële reserves aanboort om tijd te winnen om met zorgvuldige maatregelen te komen. Die maatregelen moeten ervoor zorgen dat 'de kosten en baten vanaf 2025 weer met elkaar in evenwicht zijn'. En hoe is de faculteit dat van plan, hoor ik u al denken. Ik citeer: 'Dit willen we doen door de kosten die we als faculteit maken voor onderwijs, onderzoek en organisatie structureel omlaag te brengen en tegelijkertijd onze inkomsten te vergroten door de onderwijsresultaten te verbeteren'.

Laten we dat zacht gezegd een ambitieus plan noemen. Het komt er namelijk op neer dat de faculteit *minder* geld uit zal geven voor onderwijs, terwijl het *meer* geld op zal strijken door verbeterde onderwijsresultaten. U hoeft geen bachelor *Recht & Economie* gevolgd te hebben om te begrijpen dat zoiets vrijwel onmogelijk is. Het voornemen klinkt nog net niet als de ijdele belofte van de aannemer die je vertelt een groter huis te zullen bouwen met minder stenen.

Verwordt de Leidsche rechtenfaculteit binnenkort tot een juridisch aannemersbedrijf? De toekomst zal het ons leren. Wat ik u wel kan verzekeren, is dat NOVUM magazine (nog) niet is wegbezuinigd en dat u voor nu, voor zolang als het duurt, (gratis!!!!) genieten kan van een kraakverse editie.

Namens de gehele redactie wensen wij u veel leesplezier.

Mathijs de Jong,
Hoofdredacteur NOVUM

HORIZONTALLE WERKING EN TIRANNIE

DOOR: ANDREAS KINNEGING

Voor het publieke en academische debat over de grondrechten anno nu is het vanzelfsprekend dat deze rechten primair rechten zijn van privé-personen tegenover andere privé-personen (en rechtspersonen). Maar grondrechten waren oorspronkelijk grondrechten tegenover de staat. En ze zijn dat ook heel lang gebleven. Het is pas in de laatste halve eeuw dat ze geleidelijk aan de transformatie hebben ondergaan in het collectief bewustzijn, die ertoe heeft geleid dat ze nu primair “horizontaal” worden geïnterpreteerd.

Op het eerste gezicht lijkt dit wellicht een relatief onbeduidende, technisch-juridische kwestie, maar in werkelijkheid is er sprake van een revolutie in het denken die een ernstige bedreiging vormt voor de vrije samenleving. Dat het een stille revolutie is, waarvan tot op de dag van vandaag maar zeer weinigen zich bewust zijn, maakt haar alleen maar gevaarlijker. Zonder dat we het in de gaten hebben, glijden we, door deze revolutie in het denken over grondrechten, steeds verder af naar een maatschappij à la de voormalige DDR, waarin in alles de goedkeuring van de staat vereist is. Ik verklaar mij nader.

De grondrechten waren oorspronkelijk rechten tegenover de staat. Dat de mens bepaalde “natuurlijke, onvervreembare en heilige” rechten heeft tegenover de staat is een idee dat ontstaan is in het achttiende-eeuwse Brits-Amerika. Toen de “tirannie” van de Engelse vorst in de ogen van de Amerikanen onverdraaglijk werd, hebben ze zich in 1776 onafhankelijk verklaard en wat tot dan toe dertien Engelse “koloniën” waren, omgevormd tot evenzoveel onafhankelijke, soevereine staten, die allemaal binnen de kortste tijd iets voortbrachten wat toen een historisch novum was, namelijk een geschreven constitutie, waarin de taken en de grondstructuur van de staat worden voorgeschreven. De staat Virginia voegde daaraan nog een aparte Declaration of Rights toe.

Maar omdat dit experiment in “self-government” niet in alle opzichten erg goed slaagde, besloot men, ruim tien jaar na de onafhankelijkheid, tot een tweede novum, namelijk de instelling van een de dertien staten overkoepelende staat. Ook deze bondsstaat kreeg een eigen constitutie: de Constitution of the United States (1789). En even later een US Bill of Rights (1791), in de vorm van tien amendementen bij de Constitutie.

Wie deze documenten aandachtig bestudeert - doet iemand dat nog? - ziet een hele duidelijke lijn. De staat is er voor het volk, niet het volk voor de staat. Dat laatste is tirannie. Deze omkering is een permanent dreigend gevaar. De staat is dus noodzakelijk, maar ook gevaarlijk. De constitutie geeft de juridische basis voor de staatsbevoegdheden, maar schrijft vooral ook een staatsstructuur voor die bedoeld is om te waarborgen dat de staat zijn grenzen niet te buiten gaat en tiranniek wordt. Een waarborg die nog eens versterkt wordt door diverse grondrechtendeclaraties.

In navolging van het Amerikaanse voorbeeld vonden er in Europa diverse revoluties plaats, waarvan de voornaamste die in Frankrijks was. En, eveneens in navolging van het Amerikaanse voorbeeld, wierpen de Europese revolutionairen zich overal op het schrijven van constituties en grondrechtendeclaraties. Die hebben allemaal uitsluitend op de staat betrekking. De staat is eraan gehouden en niemand anders.

Deze “verticale” uitleg van de grondrechten blijft gedurende lange tijd dé uitleg van de grondrechten. Constituties beperken het gebruik van de staatsmacht, de ermee verbonden grondrechtendeclaraties geven personen rechten tegenover de staat.

Dat verandert na de Tweede Wereldoorlog, althans in Europa. Laten we om te beginnen onze blik richten op Duitsland, waar een jong Bundesverfassungsgericht in 1958 in een achteraf historische uitspraak – het “Lüth-Urteil” – grondrechten principieel vatbaar acht voor een “horizontale” uitleg, naast de traditionele “verticale” uitleg: “Die Grundrechte sind in erster Linie Abwehrrechte des Bürgers gegen den Staat; in den Grundrechtsbestimmungen des Grundgesetzes verkörpert sich aber auch eine objektive Wertordnung,

“Anno nu is de gedachte dat grondrechten horizontale werking hebben in de geesten van de meeste mensen zo vanzelfsprekend geworden, dat ze zich niet kunnen voorstellen dat het ooit anders is geweest.”

Andreas Kinneging, Hoogleraar Rechtsfilosofie

die als verfassungsrechtliche Grundentscheidung für alle Bereiche des Rechts gilt.”

De constitutie is een “objectieve orde van waarden” die als “constitutionele grondbeslissing” geldt “voor alle rechtsgebieden.” De taal is gezwollen, maar de bedoeling ervan is helder: ook voor het privaatrecht - d.w.z. in de rechtsbetrekkingen tussen personen - gelden de grondrechten als fundamentele norm. Voilà de “horizontale werking”.

Deze gedachtegang heeft schoolgemaakt in geheel Europa. Aarzelend aanvankelijk, maar sedert de jaren tachtig en vooral negentig met steeds meer zelfvertrouwen. Anno nu is de gedachte dat grondrechten horizontale werking hebben in de geesten van de meeste mensen zo vanzelfsprekend geworden, dat ze zich niet kunnen voorstellen dat het ooit anders is geweest. Sterker nog, velen beseffen niet eens meer goed dat de grondrechten ook nog een andere dan horizontale werking hebben.

De gevolgen van de “horizontalisering” van de grondrechten zijn fundamenteel. Ik beperk mij hier tot de bespreking van één gevolg: de botsing van grondrechten.

Zolang grondrechten “verticaal” worden uitgelegd, als iets wat slechts de verhouding tussen staat en onderdaan aangaat, kan er van een botsing tussen grondrechten onmogelijk sprake zijn. Wanneer men de grondrechten echter “horizontaal” uitlegt, komen ze als vanzelf voortdurend met elkaar in

conflict. Als grondrechten met elkaar botsen, ontstaat de noodzaak ze tegen elkaar af te wegen. Denk bijvoorbeeld aan de botsing en afweging tussen het recht op privacy en het recht op vrije meningsuiting. Dan rijst de vraag: hoe belangrijk is grondrecht x tegenover grondrecht y?

Is er een hiërarchie tussen de grondrechten? Officieel niet. De grondrechten staan bovenaan in de rechtsnormenhiërarchie, publiek- en privaatrechtelijk, maar een hiërarchie tussen de grondrechten zelf wordt door wetgever, rechter en doctrine in het algemeen ontkend.

Toch meen ik dat we feitelijk in en buiten rechte een ontwikkeling kunnen vaststellen van geleidelijke hierarchisering, waarbij één specifiek grondrecht, namelijk het gelijkheidsbeginsel - ook wel het discriminatieverbod genoemd - steeds meer de plaats inneemt van hoogste en voornaamste gebod. Het gelijkheidsbeginsel in de “horizontale” zin van het woord wel te verstaan. Dus niet als gebod aan de staat om iedereen gelijk te behandelen, maar als algeheel verbod voor iedereen om te discrimineren. Te waarborgen en te handhaven door de staat.

Artikel 1 van de Nederlandse Grondwet en min of meer equivalente bepalingen in grondwetten elders, alsmede in de relevante internationale verdragen, zijn hard op weg de “Grundnorm” te worden. De norm die in de rechtsnormenhiërarchie soeverein bovenaan staat. Daar komt nog iets bij: de lijst van “discriminatiegronden” wordt steeds verder uitgebreid. Met andere woorden: er is steeds meer wat geldt als ongelijke behandeling. Waarmee het gelijkheidsbeginsel niet alleen het hoogste, maar ook een alomvattend beginsel aan het worden is.

“Hoe ruimer het gelijkheidsbeginsel wordt uitgelegd en toegepast, des te minder blijft er over van de vrijheidsrechten van de mens.”

Wat zijn de gevolgen van de kroning van het gelijkheidsbeginsel tot algemene en hoogste juridische en maatschappelijke norm? De kernvraag is wat de kroning van de gelijkheid doet met de andere moderne kernwaarde, de vrijheid. Er is reden om daar pessimistisch over te zijn.

In een syllogisme uitgedrukt:

- Premisse 1. Vrijheid en gelijkheid zijn in wezenlijk opzicht als communicerende vaten. De toename van een van beide, brengt een afname van de ander met zich. Dus: hoe meer gelijkheid, des te minder vrijheid.
- Premisse 2. De moderne, democratische mens heeft een voorkeur voor vrijheid, maar een “vurige, onverzadigbare, eeuwige en onoverwinnelijke hartstocht” voor de gelijkheid.

Conclusie: De kans is groot dat de vrijheid in de moderne tijd uiteindelijk teloor zal gaan en een tirannie zal worden gevestigd, in de vorm van een centrale staat die op al het zeggen en doen van de mens toeziet en er zorg voor draagt dat hij nergens buiten de nauwe lijntjes van de ontelbare regels kleurt.

Ik licht toe. Om te beginnen premisse 1: Vrijheid en gelijkheid worden door de meeste moderne mensen gezien als hoogste waarden. Beide waarderen ze, beide willen ze verwerkelijkt zien. Ze zien over het hoofd dat de twee waarden en dus ook de vrijheids- en gelijkheidsrechten veelvuldig haaks op elkaar staan.

Een paar voorbeelden.

Als er bij benoemingen geen onderscheid mag worden gemaakt op grond van geslacht, kan men niet accepteren dat de Rooms-Katholieke Kerk, of enig ander kerkgenootschap alleen mannen in bepaalde kerkelijke ambten benoemt. Dat moet dus worden verboden. De vrijheid van die kerken zal op dit punt teniet moeten worden gedaan.

Als de regels in het land voor iedereen gelijk moeten zijn, kan men de vaststelling ervan niet aan lagere overheden overlaten, want dan worden ze per provincie of per gemeente verschillend. De vrijheid van gemeentes en provincies om

zichzelf te besturen moet dus worden opgeofferd. Gelijkheid vereist centralisatie en maakt een einde aan de vrijheid van lagere bestuurslagen. Wil men anderzijds die vrijheid wel, dan moet men accepteren dat de regels overal ongelijk zullen zijn. En dat dus bijvoorbeeld in de ene gemeente de uitkeringen en/of de belastingen hoger zullen zijn dan in de andere.

Wie rassendiscriminatie - een vorm van ongelijk behandelen - wil uitsluiten, moet racistische organisaties (verenigingen, bedrijven, politieke partijen etc.) verbieden. Maar het verbieden van deze organisaties is een aantasting van de associatievrijheid.

Wie discriminatoire uitspraken - een andere vorm van ongelijk behandelen - in boeken, tijdschriften, en de overige media wil verbieden, moet de vrijheid van spreken terugschroeven. Inclusief de persvrijheid.

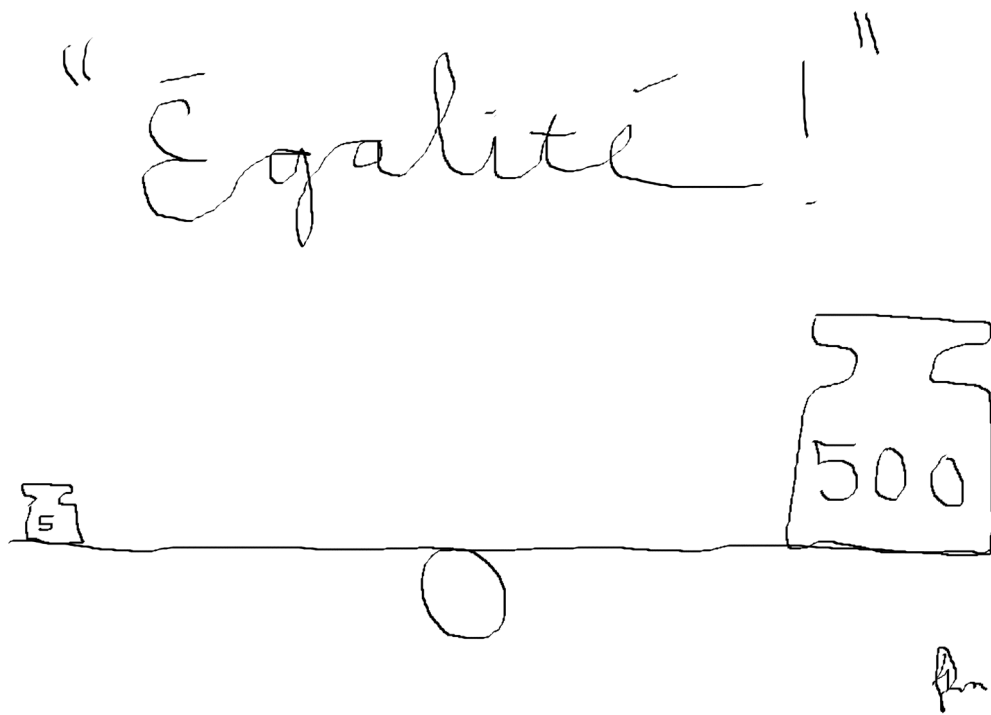
Als men, met een beroep op het gelijkheidsbeginsel, de Christen verbiedt, met een beroep op de Bijbel, het standpunt te verdedigen dat sodomie zondig is, tast men zijn vrijheid van spreken aan, maar ook zijn vrijheid van religie. In laatste instantie is men geroepen de Bijbel - en soortgelijke boeken - te censureren of zelfs in het geheel te verbieden.

De vrije, ondernemingsgewijze productie, ook bekend als de vrije markt, betekent dat de eigenaar/directeur van een bedrijf bepaalt wie er werken. Hoe meer regels hem van de kant van de staat worden opgelegd met het oog op de gelijkheid, des te minder is er sprake van een vrije markt.

Uit deze voorbeelden blijkt zonneklaar dat vrijheid en gelijkheid in een gespannen verhouding staan tot elkaar. Het is of/of, niet en/en. Meer van het één is over het algemeen minder van het ander. Hoe ruimer het gelijkheidsbeginsel wordt uitgelegd en toegepast, des te minder blijft er over van de vrijheidsrechten van de mens. Ik wou dat het anders was, maar helaas is dat niet het geval.

Dan premisse 2: de moderne mens hangt meer aan gelijkheid dan aan vrijheid. Hij is zelfs bereid zijn vrijheid op te offeren voor de gelijkheid. Waar komt die passie voor de gelijkheid vandaan?

Ze is volgens Tocqueville zelf een product van de gelijkheid. Die maakt namelijk dat iedereen zich met iedereen gaat vergelijken en zich bij de minste ongelijkheid in zijn nadeel in zijn waardigheid en recht geschonden voelt. In hiërarchisch-aristocratische tijden zijn de ongelijkheden zo groot, dat het bij niemand

opkomt zich te vergelijken met degenen die boven hem staan. Daardoor ontstaan er ook niet de gevoelens van verongelijkheid die het democratische tijdperk zo kenmerken.

Dit betekent ook dat naarmate de gelijkheid groter wordt, de tevredenheid niet toeneemt, maar juist afneemt, omdat de resterende kleine ongelijkheden de mens veel meer pijn doen dan de enorme ongelijkheden van vroeger zijn voorouders pijn deden.

De geschiedenis lijkt Tocqueville gelijk te geven. De belangstelling voor de vrijheid is de afgelopen twee eeuwen over het algemeen een stuk lauwer geweest dan die voor de gelijkheid. Het revolutionaire elan kwam altijd vooral uit de hoek van de mensen die ontevreden zijn over de mate van ongelijkheid. Uit de "linkse" hoek dus. En die onvrede is in de loop van de tijd - korte periodes van relatieve maatschappelijke rust daargelaten - zeker niet afgenomen. Eerder het omgekeerde. Dat geldt zeker voor de tijd van nu. De actuele "woke"-woelingen zijn geheel op het conto te schrijven van de onvrede over ongelijkheid. Echte verdedigers van de vrijheid, die het opnemen tegen dit gelijkheidsstreven, zijn "few and far in between".

Als de trend zich doorzet - en er is geen reden om aan te nemen dat hij dat niet zal doen - dan zal dat uitmonden in de tirannie van de staat, die op al het zeggen en handelen van de mens toeziet, om de gelijkheid overal af te dwingen.

Hoe ziet zoiets eruit? We zouden het kunnen weten, omdat de wereld deze vorm van tirannie al eens heeft meegemaakt. En wel in de periode 1917-1990. De periode dus dat het communisme in een groot deel van de wereld, in het bijzonder Europa, de staatsmacht in handen had.

Het communisme is de ideologie van de gelijkheid. In 1917 boekten de communisten hun grootste politieke succes tot dan toe: zij kregen de macht in handen in het grootste land op aarde, Rusland, en gingen - met de beste bedoelingen - onmiddellijk aan de slag om het Rijk van de Gelijkheid te vestigen. Het resultaat liet niet lang op zich wachten: Rusland veranderde binnen de kortste keren in een verschrikkelijke tirannie. In 1945, na de overwinning op het Derde Rijk, werd geheel Oost- en Midden-Europa nog eens aan dit tirannieke Rijk toegevoegd. En in 1949 kwam daar ook nog eens het reusachtige China bij, dat onder Mao een van Rusland onafhankelijke koers bleef varen, maar op dezelfde gelijkheidsideologie gebaseerd was en dus even tiranniek. Zowel Rusland als China hadden elders in de wereld nog vele "satellietstaten" en daarnaast waren er ook nog een aantal communistische staten die zich aan geen van beide wilden binden en een "onafhankelijk blok" vormden. Bijvoorbeeld het Joegoslavië van Tito. Al deze staten droegen de gelijkheidsideologie uit. En allemaal waren ze, zonder enige uitzondering, tiranniek.

Er is kennelijk een logisch verband tussen het gelijkheidsbeginsel en de tirannie. We zouden dus, zoals gezegd, kunnen weten dat we ons de laatste decennia, door de toenemende fixatie op het gelijkheidsbeginsel, meer en meer in gevaarlijk vaarwater begeven. Maar we weten het niet. Want we kennen de geschiedenis van het communisme niet. Dat is angstaanjagend. Want, zoals Santayana ergens zegt: "Those who cannot remember the past are condemned to repeat it". ■

UITSPRAAK VAN DE MAAND

Onrechtmatige Daad of Ongelukkige Samenloop van Omstandigheden?

DOOR: LENN GRUTTERS

5 december 2021 is niet het heerlijk avondje geworden waarop de verzoekster in deze procedure had gehoopt. Zij loopt rond 16:00 de Albert Heijn (AH) aan het Genderenplein 13 in Hoofddorp binnen, om nog snel even wat boodschappen te halen voor het Sinterklaasfeest bij haar zoon en zijn gezin die avond. Bij het binnentreden van de supermarkt struikelt ze en komt ten val door de droogloopmat bij de ingang van de winkel. Als gevolg hiervan loopt ze armlletsel op. Ze spreekt AH aan voor de schade. Deze uitspraak van de Rechtbank Noord-Holland is geselecteerd omdat deze laat zien dat een onwelgevallige gebeurtenis in een winkel niet automatisch risicoaansprakelijkheid van de winkelier met zich meebrengt.¹

Voorgeschiedenis geschil

Nadat de lokale AH werd aangesproken voor de schade als gevolg van het ongeval heeft de leidinggevende van de betreffende vestiging bij expertisebureau DEKRA Claims Services (DEKRA) een melding gedaan van het ongeval. DEKRA is een organisatie die advies biedt in schadebeheer voor onder andere verzekeringsmaatschappijen en ondernemingen. DEKRA heeft naar aanleiding van de melding contact met verzoekster opgenomen en gesproken over hoe het ongeval heeft plaatsgevonden en welke schade eruit voortvloeide. DEKRA liet verzoekster na hun onderzoek weten dat zij geen aansprakelijkheid aan de zijde van AH zag. Het verzoek van verzoekster om vergoeding werd daarom afgewezen en zij wendde zich tot een advocaat om AH alsnog aansprakelijk te stellen.

Het geschil

Verzoekster verzocht de rechtbank om bij beschikking voor recht te verklaren dat: AH aansprakelijk is jegens haar voor de geleden en nog te lijden materiële en immateriële schade, en de kosten ex artikel 1019aa Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) te begroten op een bedrag van €9.483,38 en AH te veroordelen in de kosten van het geding, te vermeerderen met de wettelijke rente.

De grondslag hiervoor zocht zij in artikel 6:162 van het Burgerlijke Wetboek (BW) en zij baseert zich daarbij op de criteria van het Kelderluik-arrest. Zij stelt zich onder randnummer 3.2.2. op het volgende standpunt: ‘Albert Heijn heeft [...] een gevaarlijke situatie gecreëerd door de droogloopmat niet vast te maken aan de vloer. Daardoor kon de droogloopmat verschuiven en dubbelklappen zodra er iemand overheen liep. [...] hoefde geen verhoogde oplettendheid te worden verwacht, omdat er niet werd gewaarschuwd voor de losliggende droogloopmat. De gevaarlijke situatie had

voorkomen kunnen en moeten worden. Er zijn door Albert Heijn onvoldoende (veiligheids)maatregelen genomen om de gevaarlijke situatie weg te nemen of voor de gevaarlijke situatie te waarschuwen. De mate van bezwaarlijkheid om dergelijke (simpele en goedkope) maatregelen, zoals het fixeren van de mat, te nemen was gering. Verder kan de ernst van de gevolgen bij een valpartij groot zijn en die gevolgen waren dat ook [...].’ De gevolgen waren in dit geval botbreuken in de linker bovenarm van verzoekster. Verder zegt ze klachten en beperkingen te ervaren, al waren die vanwege proceseconomische redenen nog niet exact in kaart gebracht.

Het verweer van AH, uiteengezet onder randnummer 3.3., ziet op: ‘dat het verzoek [...] zich niet leent voor een deelgeschilprocedure, omdat voor het beantwoorden van de aansprakelijkheidsvraag nader onderzoek nodig is naar de medische causaliteit en de schade [...]. Subsidiair [...] dat geen sprake is van aansprakelijkheid op grond van artikel 6:162 BW. Toetsend aan de Kelderluikcriteria kan [...] niet worden geoordeeld dat zij onrechtmatig heeft gehandeld jegens verzoekster. Tevens ontbreekt het causaal verband tussen de gestelde schade en de ongelukkige val van verzoekster. Verzoekster heeft verder de schadeposten onvoldoende onderbouwd.’ Verzoekster is volgens AH door een ongelukkige samenloop van omstandigheden ten val gekomen en daarom moet de schade die daaruit voortvloeit voor haar rekening blijven.

Behandeling in deelgeschil

De oplettende lezer heeft waarschijnlijk al gezien dat er wordt gesproken over ‘verzoekster’ en niet ‘eiseres’ Dat komt omdat het hier gaat om een deelgeschilprocedure. Voor de lezers die niet weten wat

een deelgeschilprocedure is volgt nu eerst een korte uitleg. Een deelgeschilprocedure, zoals neergelegd in artikel 1019w-1019cc Rv, biedt partijen in een civiele procedure de mogelijkheid om een geschil over de vaststelling van aansprakelijkheid of over de omvang van schade te beslechten, zonder dat meteen een volledige procedure bij de rechtbank doorlopen hoeft te worden. Het primaire doel van de deelgeschilprocedure is om de buitengerechtelijke onderhandelingen tussen partijen te bevorderen en te vergemakkelijken. Door middel van deze procedure kunnen partijen vastgelopen geschillen over aansprakelijkheid en schadeafwikkeling effectief aan de rechter voorleggen, met als uiteindelijk doel een snelle en efficiënte oplossing te vinden.

Dat er nog weinig informatie is over de schade en het medisch causaal verband, zoals AH heeft aangevoerd, was voor de rechtbank geen reden om zich niet in deelgeschil uit te laten over de gestelde aansprakelijkheid van AH op grond van de Kelderluikcriteria. Er was namelijk genoeg bewijsmateriaal in het geding gebracht om over te gaan tot een inhoudelijke beoordeling.

Inhoudelijke beoordeling

Op de camerabeelden heeft de rechtbank waargenomen dat verzoekster na het betreden van de winkel over een grote langwerpige zwarte droogloopmat, die los op een lichte tegelvloer ligt, loopt. Op de droogloopmat passeert verzoekster een winkelwagen die wordt voortgeduwd door een andere klant. Deze klant brengt op het moment dat zij de droogloopmat oploopt met haar linkervoet een gedeelte van de mat wat omhoog, waarna de mat weer terugvalt in zijn originele positie. Het kort omhoog krullen van de mat geeft beweging in de mat, waardoor verzoekster lijkt te struikelen en vallen.

De rechtbank komt op grond van de camerabeelden tot de conclusie dat de andere voorbijlopende klant de oorzaak is van de valpartij. Zij benoemt daarbij dat deze situatie, waarin een andere klant de oorzaak is, verschilt van een door verzoekster aangehaalde uitspraak waar er een grote hoeveelheid regenwater in en onder de droogloopmat terecht was gekomen. Daar was de mat gaan schuiven door het water, hier staat vast dat de mat zelf niet is gaan schuiven. Ook ligt de oorzaak niet in het omkrullen of in een oneffenheid, uit de camerabeelden blijkt namelijk dat verzoekster daar overheen stapt. Het is door het toedoen van de andere klant en het opvolgende omzwiepen van de mat dat verzoekster ten val komt. De advocaat van verzoekster heeft op zitting, na vragen, ook toegegeven dat verzoekster niet zou zijn gevallen als die andere klant er niet had gelopen, omdat de mat dan niet was opgeklapt.

Daarom is het ook niet in te zien waartoe een waarschuwing had geleid. Verzoekster heeft ook niet gesteld dat zij, en op welke wijze, anders had gehandeld als er een waarschuwing voor struikelgevaar was gegeven en dat daarmee de val zou zijn voorkomen.

De rechtbank neemt ook niet zondermeer aan dat een losliggende droogloopmat met een antislip onderkant een gevaar in zich bergt. Als dat al zo zou zijn levert die gevaarzetting volgens de rechtbank op zichzelf ook nog geen onrechtmatig handelen op. De gevolgen van een val over zo'n mat kunnen dan wel ernstig zijn, maar de kans op verwezenlijking van het gevaar is zo klein dat AH daar geen rekening mee hoeft te houden. Het was ook nooit eerder gebeurd. Daarom kan ook niet worden verwacht dat AH verdergaande veiligheidsmaatregelen zou nemen dan zij al doet in haar 'mattenbeleid'. Daar komt nog bij dat AH gemotiveerd uiteen heeft gezet dat alternatieven niet per se eenzelfde veiligheid bieden als de droogloopmat waar het hier om ging.

Conclusie

Al met al kon volgens de rechtbank niet worden geoordeeld dat de val is veroorzaakt door de droogloopmat en dat AH door de droogloopmat los op de vloer te leggen een risico heeft geschapen dat onder de omstandigheden redelijkerwijs niet verantwoord was. Er was hier sprake van een ongelukkige samenloop van omstandigheden, waardoor AH niet aansprakelijk kon worden gehouden. Soms heeft men gewoon pech. Opmerkelijk is dat de rechtbank nog opmerkt dat het enkele feit dat er iets onwelgevalligs gebeurt in een winkel, dat nog geen risicoaansprakelijkheid van de winkelier oplevert. Daar is duidelijk meer voor nodig. ■

**Ik werk elke dag
samen met de beste
mensen.**

Bij BarentsKrans kom je écht verder.

Wij houden van uitdagingen. Jij ook? Bij BarentsKrans werken we in hechte teams aan complexe zaken. Nationaal en internationaal. Dit vraagt om kwaliteit en karakter, zowel van jou als van het team. Je ontwikkelt je daarom zakelijk en persoonlijk. Zo werken we met plezier samen en kom je écht verder. Scan de QR-code en ontdek het hele verhaal van Suus.

werkenbijbarentskrans.nl

BarentsKrans

ACTUALITEITEN

DAC-7 en de belastingheffing over digitale verkoop: een fiscaal wondermiddel of een forse kostenpost?

DOOR: SABINE PENNING

Voor menig digitaal verkoopplatform is 1 februari 2024 een datum waar lang naar toe is geleefd. Op die dag moesten namelijk de eerste gegevens op grond van amendement DAC-7 aan de Belastingdienst worden verschaft. DAC-7 maakt deel uit van een Europese richtlijn die is omgezet in Nederlandse wetgeving en beoogt belastingontduiking door verkopers op webwinkels zoals Marktplaats te voorkomen. De richtlijn roept voor online verkoopplatforms de verplichting in het leven om informatie te verzamelen over de verkopers die gebruik maken van hun website om bijvoorbeeld goederen of diensten te verkopen. Voldoet de verkoper aan bepaalde criteria, dan wordt de informatie vervolgens overgedragen aan de Belastingdienst, die de gegevens kan gebruiken om aangiftes te controleren. Wat gaat deze nieuwe regelgeving veranderen voor online verkoopplatforms? En wat gaan de verkopers daarvan merken?

Niet elke verkoper gaat in aanraking komen met DAC-7. Of de gegevens worden gedeeld met de Belastingdienst, is namelijk afhankelijk van hoeveel de verkoper jaarlijks verkoopt en voor welk bedrag. In twee gevallen is het platform verplicht om de informatie over te dragen aan de Belastingdienst. Allereerst geldt dit wanneer het bedrag aan verkochte goederen of diensten de tweeduizend euro overschrijdt. Ten tweede moet de informatie worden gedeeld wanneer er meer dan dertig verkopen hebben plaatsgevonden. Niet alleen de verkoop van spullen valt onder DAC-7: ook bijvoorbeeld verhuur en het leveren van 'persoonlijke diensten' zoals schoonmaken zijn onderworpen aan de richtlijn. Bovendien moet de verkoper gebruik hebben gemaakt van een digitaal platform dat voldoet aan de definitie van de richtlijn. De richtlijn is namelijk alleen bedoeld voor platforms die geen eigen producten verkopen, maar die de verkoop of verhuur faciliteren voor derden die niet bij het platform in dienst zijn. Hieronder vallen onder andere platforms zoals Marktplaats en Vinted, waar in beginsel iedereen verkoper kan worden.

Voldoen zowel de verkoper als het platform aan de criteria van de richtlijn, dan geldt voor het platform een rapportageverplichting. De Belastingdienst krijgt de informatie van het platform betreffende de identiteit van de verkoper, zijn bankrekeningnummer en de door hem verrichte transacties. Zo kan er nauwkeuriger worden berekend hoeveel btw of inkomstenbelasting een verkoper verschuldigd is. Wat bovendien bijzonder is aan DAC-7, is dat de richtlijn samenwerking tussen de belastingdiensten van de diverse EU-lidstaten mogelijk maakt. Wanneer de Belastingdienst gegevens ontvangt

over een verkoper die niet in Nederland gevestigd is, kan deze informatie via de Common Communication Network van de EU worden gedeeld met de fiscus van de betreffende lidstaat. Zo komt de informatie terecht bij de juiste belastingautoriteit en komt er meer zicht op de grensoverschrijdende activiteiten van digitale verkopers.

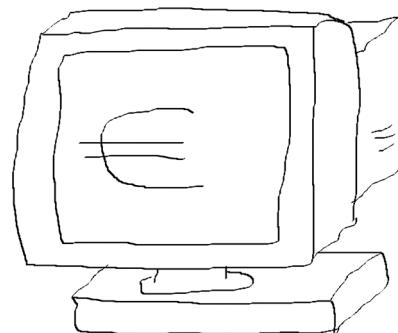
Dit is ook een van de doelstellingen van DAC-7: meer transparantie met betrekking tot digitale transacties. Dankzij de nieuwe regelgeving kunnen belastingaangiftes worden vergeleken met de informatie die via de verkoopplatforms aan de Belastingdienst ter beschikking wordt gesteld. Dit voorkomt belastingontwijking door verkopers die willen ontkomen aan het betalen van btw of inkomstenbelasting. Maar het zorgt ook voor bewustwording bij verkopers die eerder wellicht niet op de hoogte waren van hun fiscale verplichtingen, aldus de staatssecretaris van Financiën. Ook de verkopers krijgen namelijk van hun digitale platform een samenvatting van hun relevante activiteiten, zodat zij hun belastingaangifte nauwkeurig kunnen invullen. Op deze manier moet voorkomen worden dat digitale verkopers een belastingvoordeel genieten boven reguliere winkeliers, die minder makkelijk aan hun belastingverplichtingen kunnen ontkomen. Op de lange termijn is het doel dan ook om de schade die de pandemie heeft toegebracht aan de Europese economie definitief te herstellen.

Om te bewerkstelligen dat de richtlijn ook echt wordt nageleefd, kent de regeling ook een sanctieregime. Voor platformexploitanten kan schending van de richtlijn

een forse boete opleveren, met een bovengrens van € 1 030 000. Verkopers die weigeren mee te werken aan de informatieverschaffing, kunnen door de platforms zelf worden bestraft. Ze kunnen dan bijvoorbeeld geen gebruik meer maken van de diensten van het platform of kunnen hun betalingen niet innen.

De invoering van DAC-7 heeft vanuit verschillende hoeken tot verontwaardiging geleid. Allereerst vanuit privacyoverwegingen: de gegevens gaan over de identiteit van de verkopers en moeten dus strikt beveiligd worden. Het is twijfelachtig of kleine platformexploitanten de expertise hebben om deze gegevens veilig op te slaan. Verder nemen de nieuwe verplichtingen veel tijd in beslag, zowel voor de platformexploitanten als voor de Belastingdienst. De door de richtlijn veroorzaakte werkzaamheden nemen bij de Belastingdienst bijvoorbeeld 147 fulltime medewerkers in beslag. De kosten hiervan voor de Belastingdienst worden geschat op boven de tien miljoen euro per jaar. Dit is opvallend in het licht van het feit dat de geschatte opbrengsten voor de schatkist minimaal zijn. Het is dus maar de vraag of DAC-7 de Nederlandse economie ten goede zal komen. Verder wordt er gewezen op het belang van de tweedehandsmarkt voor het klimaat. Burgers worden door deze richtlijn niet gestimuleerd om duurzame keuzes te maken, menen critici.

Wat de langetermijngevolgen van DAC-7 zullen zijn, is dus nog onduidelijk. Aan de ene kant duidt de richtlijn op een groeiende Europese bewustwording van de grootte van de digitale economie en de rol die particuliere verkopers daar in spelen. Anderzijds laat de efficiëntie van DAC-7 te wensen over: de richtlijn levert een hoge werklast op, terwijl de voordelen voor de schatkist gering zijn. Één ding is zeker: de groeiende digitale economie zal structureel een uitdaging blijven vormen voor economen, politici en fiscalisten. Of DAC-7 hier een adequate oplossing voor zal bieden, moet nog blijken. ■

A small, stylized signature or mark, possibly a logo or a personal signature, located in the bottom right corner of the page.

HET INTERVIEW

Prof. dr. (Marten) Zwanenburg

DOOR: KAREL WIJDEVELD

Onze redacteur Karel Wijdeveld ging in gesprek met Professor Marten Zwanenburg, hoogleraar militair recht bij de Nederlandse Defensie Academie. Prof. Zwanenburg studeerde aan deze faculteit van 1991 tot 1997. Hij studeerde af in het internationaal en civiel recht. Daarna werd hij promovendus en docent internationaal strafrecht aan dezelfde faculteit. Samen spraken zij over het verleden, heden en de toekomst.

V e r l e e d e n

Jebent in 1991 begonnen met je studie aan de Universiteit Leiden. Waren de keuzes voor de studie en de stad snel gemaakt, en wat waren de overwegingen toentertijd?

De keuze voor de studie was snel gemaakt. Ik wist dat ik op enig moment iets met internationaal recht wilde gaan doen, alleen was het nog even de vraag welke stad het zou worden. Utrecht viel snel af, aangezien mijn vader daar als hoogleraar Frans verbonden was aan de universiteit: een ouder kom je immers liever niet dagelijks tegen gedurende je studententijd. Uiteindelijk ging het tussen Groningen en Leiden, maar gezien de naam die de Universiteit Leiden heeft binnen het internationaal recht, was die definitieve keuze niet erg lastig. Onbewust speelde het feit dat mijn ouders in Leiden hadden gestudeerd wellicht nog een rol, maar het ging mij met name om de band die Leiden van oudsher heeft met internationaal recht.

Veel studenten, waaronder ik, komen tijdens het begin van hun studietijd langzaam op gang. Werd jij geconfronteerd met grote uitdagingen aan het begin van je studietijd, of verging alles je vrij soepel?

Ondanks het gegeven dat niet alle vakken — met name in het eerste jaar — even interessant waren, heb ik wel altijd nominaal gestudeerd. De motivatie en gedachte daarachter was ook dat de leukere vakken later in de studie zouden komen. Voordat ik begon aan de rechtenstudie had ik mijn pijlen natuurlijk al gericht op het internationaal recht. Dit was evenwel een vak dat pas in het tweede studiejaar voorbij zou komen. Geduld en hard studeren werden op deze wijze uiteindelijk beloond.

Jouw studietijd viel in de jaren '90. Wat maakte deze tijd bijzonder en anders ten opzichte van nu?

Op het moment dat ik begon met studeren, stond men aan de vooravond van het digitale tijdperk. Computers en internet waren nieuw en uniek om te bezitten. Zo

was er slechts een enkeling met een computer in het huis waar ik toentertijd woonde. Deze omstandigheden zorgden ervoor dat het studeren nog een tamelijk 'klassieke' bezigheid was: als student ging je niet alleen naar de Universiteitsbibliotheek of de bibliotheek in het Gravensteen om te studeren, maar ook om de nodige en noodzakelijke literatuur te raadplegen. Het is uiteraard enorm handig dat academici tegenwoordig op snelle wijze online informatie kunnen opzoeken, maar ik zit nog altijd het liefst met en tussen de boeken.

Zou je iets terug willen halen uit die tijd om eventueel in te ruilen met iets van de huidige tijd?

Het zou mooi zijn als het Gravensteen weer voor studenten zou worden opengesteld.

Door welke vakken of docenten ben jij in je studietijd geïnspireerd geraakt, en waardoor kwam dit?

Een van de eersten die mij heeft geïnspireerd, is Niels Blokker. Hij is uiteindelijk een rode draad geworden in mijn studie en carrière. Zo was hij een van de begeleiders van mijn scriptie, hij was mijn dagelijkse begeleider bij mijn proefschrift, en we hebben samengewerkt toen ik werkzaam was bij het Ministerie van Defensie en hij bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Een ander die mij heeft geïnspireerd, was Hein Schermers. Hij was onder meer hoogleraar internationaal recht en zat in de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens. Schermers was iemand waar ik tegenop keek: het type 'klassieke' hoogleraar dat je tegenwoordig niet zo snel meer tegenkomt. Hij was enorm begaan met zijn studenten, en nodigde ze dan ook graag bij hem thuis uit. Ook mij heeft hij enorm geholpen gedurende mijn studie en toen ik op zoek was naar een stage. Ik beschouwde hem dan ook als een soort mentor.

De docenten en hoogleraren in Leiden pogen vaak aan hun studenten het advies mee te geven om je tijdens de studietijd op kennisgebied te ontplooiën, en je niet

slechts te interesseren in je eigen vakgebied. Heb jij tijdens de studietijd in Leiden veel lezingen bijgewoond, extracurriculaire vakken gevolgd of op een andere wijze geprobeerd je op intellectueel vlak te verbreden?

Ik was onder meer lid van de Minerva Debating Society, een dispuut binnen Minerva dat zich richt op de vaardigheden en de kunst van het debatteren. Dat leverde veel mooie momenten op, waaronder een reis naar Oxford. Aldaar stelden we onze Leidse debatvaardigheden op de proef, door te debatteren met studenten van de Universiteit van Oxford. We dachten dat we heel wat konden, maar we werden volledig ingemaakt. Verder heb ik op een zeker moment in de redactie gezeten van de universitaire almanak, die toen nog bestond. Dergelijke activiteiten kwamen bij mij vanuit een oprechte interesse, en niet zozeer uit ‘cv-overwegingen’. Ik heb de indruk dat dat laatste nu wel een grote rol speelt. Studenten voelen de druk om een cv op te bouwen. Het is jammer dat deze competitieve insteek ervoor zorgt dat studenten op tamelijk geforceerde wijze bepaalde vaardigheden of interesses ontwikkelen.

Je hebt uiteindelijk masters afgerond in het internationaal en civiel recht. Wat trok jou per rechtsgebied aan om je er verder in te verdiepen en kwam dit al vroeg tijdens je studietijd?

De interesse in het internationaal recht werd bij mij met name aangewakkerd doordat het bij uitstek een rechtsgebied is dat continu in beweging is, en nauw verwant is aan de (internationale) politiek. De keuze voor de master civiel recht was meer een praktische. Ik wilde namelijk de mogelijkheid hebben om — mocht ik dat op enig moment willen — advocaat te worden. De toegang tot de advocatuur is evenwel alleen mogelijk, wanneer je het civiel effect bezit. Middels de master internationaal recht was het toen echter niet mogelijk om het civiel effect te behalen. Uiteindelijk heb ik nooit wat met het civiel effect gedaan. Achteraf gezien was de master civiel recht

wellicht ietwat overbodig, maar ik heb er absoluut ook een meerwaarde aan gehad.

Op een zeker moment ben je aan je promotietraject begonnen onder Horst Fischer. Het proefschrift dat je schreef “Accountability under International Humanitarian Law for United Nations and North Atlantic Treaty Organization Peace Support Operations” leidde uiteindelijk tot je promotie in februari 2004. Waar kwam de interesse in dit onderwerp vandaan?

De oorspronkelijke interesse ontstond toen ik een krantenartikel las over de VN-missie in Somalië. Deze missie was mislukt, waarna er een discussie opkwam over de toepasbaarheid van het oorlogsrecht. De actualiteit van dat onderwerp is altijd gebleven. Zo is het ook van belang geweest voor de burgeroorlog in Joegoslavië; een conflict dat woedde gedurende mijn studententijd. Ook bij dit conflict stond de toepasbaarheid van het oorlogsrecht centraal. Het bijzondere is dat ik later nog voor mijn werk onder meer mijn proefschrift heb geraadpleegd, toen het geschil tussen de nabestaanden van de genocide in Srebrenica en de Nederlandse staat aanhangig was gemaakt.

Later ben je nog naar BiH gegaan als verkiezingswaarnemer. Welke periode was dit en wat heb jij geleerd van de korte periode dat je er was?

Vrij kort na mijn afstuderen ben ik naar Bosnië gegaan, dat was rond '98, '99. Ik zat in Tuzla, een stad die gedurende de oorlog een zogeheten ‘safe zone’ was, maar desondanks veel te verduren had gekregen. Veel was kapotgeschoten, waardoor de aanwezigheid van de oorlog nog altijd voelbaar was. Dit gevoel werd versterkt doordat enkele Amerikaanse troepen nog altijd daar gestationeerd waren, teneinde de overgang van oorlog naar vrede te bevorderen. Onderdeel van deze overgang en deze ‘nieuwe’ periode, waren de verkiezingen. Aan mij was, aldus, gevraagd om als verkiezingswaarnemer te fungeren in een dorpje nabij Tuzla. Dat kon zo nu en dan lastige situaties opleveren, waarbij je scherp moest handelen om stemfraude te voorkomen. Het was namelijk toegestaan

om onder begeleiding van een andere dorping te stemmen, wanneer die persoon bijvoorbeeld moeite had met lezen. Of diegene daadwerkelijk de begeleiding nodig had, of juist door die begeleiding onder druk werd gezet om op een bepaalde kandidaat te stemmen, was veelal ongewis. De korte periode daar heeft een behoorlijke indruk op mij gemaakt.

Terug naar de andere kant van de studietijd. De studietijd is niet slechts studeren, maar ook herinneringen maken buiten de Rechtenfaculteit. Ging het motto “studeren is combineren” jou goed af?

In mijn geval ging het om de combinatie van studie en studentenvereniging, en die combinatie ging mij wel aardig af. Ik weet niet of dat ook zo was geweest, indien ik de hedendaagse druk had gevoeld om een extra commissie of een andere nevenactiviteit te verrichten. Dan was hoogstwaarschijnlijk ofwel de interesse in de studie, ofwel de interesse in de studentenvereniging in het gedrang gekomen.

Wat was de plek waar je gedurende je studietijd, na een dag studeren, het liefst kwam?

Thuis... of de sociëteit!

Indien je één kaartje zou krijgen voor de Bioscoop der Nostalgie, welk moment uit de studietijd zou je opnieuw willen zien en herbeleven?

Ik zou niet zozeer een specifiek moment opnieuw willen zien of herbeleven, maar het gevoel dat je had als je 's ochtends opstond en geen enkel plan had en geen enkele druk ervaarde, was niet verkeerd. Datzelfde gevoel zou ik nog wel een keer willen meemaken.

Welk advies had je willen geven aan een 18-jarige Marten Zwanenburg?

Maak maximaal gebruik van de mogelijkheden die voor studenten voorhanden zijn. Zo zijn er bijvoorbeeld lezingen met dusdanig interessante onderwerpen en sprekers geweest, dat ik achteraf gezien spijt heb dat ik er niet heen ben geweest.

H e d e n

Je woont nog altijd in Leiden. Wat maakt deze stad zo bijzonder dat je nooit echt weg hebt willen gaan?

Leiden is een stad, maar heeft een dorps karakter. Dat maakt het allereerst een hele fijne plek. Daarnaast is het natuurlijk een universiteitsstad, waardoor de stad een

historisch karakter heeft, maar wel continu ‘leeft’. Deze combinatie van omstandigheden zorgt voor een heerlijke omgeving om in te wonen.

Hoe was voor jou de overgang van studeren naar promoveren?

Ik keek enorm uit naar het promoveren, vooral omdat ik een tijdje moest wachten op een promotieplek. Hierdoor ben ik tussen mijn afstuderen en promoveren een tijdje werkeloos geweest. In deze periode heb ik wel enkele sollicitaties gehad voor verschillende organisaties, maar eigenlijk wilde ik het liefste een promotieplek bemachtigen. Toen die plek eenmaal vrij was gekomen, was ik enorm blij. De academische functie van PhD-kandidaat bood bovendien de nodige vrijheid, die ik erg koesterde en nog altijd koester.

Inmiddels heb je Leiden qua werkplek ingeruild voor Amsterdam. Vorig jaar december heb je je oratie gehouden in de Oude Lutherse kerk, ter aanvaarding van het ambt van hoogleraar Militair Recht aan de UvA. Hoe was dat?

Dat was natuurlijk heel bijzonder, eens te meer omdat je — over het algemeen — slechts één keer in je leven je oratie houdt. Voor mijzelf was dat heel mooi, maar ook voor mijn aanwezige familie en vrienden. Zo kregen ook zij eindelijk te zien en te horen waar ik mij nu al die tijd mee bezighoud. Het onderwerp in dezen was de invloed van technologische ontwikkelingen op de ontwikkeling van het oorlogsrecht. Deze kwestie is altijd al van belang geweest, en onder meer door de oorlog in Oekraïne blijft het een prangend en zichzelf vernieuwend vraagstuk, door de nieuwe praktische voorbeelden die telkens weer naar voren komen.

Zie jij de invloed van sociale media op het gebied van internationale conflictsituaties als goede, of als slechte toevoeging aan het maatschappelijke debat en de academische wereld?

Ik denk dat het een goede toevoeging is, omdat men door sociale media meer en beter kan weten wat er zich in een conflictsituatie afspeelt. Desalniettemin plaats ik er wel de kanttekening bij dat sociale media gemanipuleerd kunnen worden. Het is dan ook van belang om niet slechts af te gaan op één onzekere bron, maar om jezelf alsmaar te informeren. Zo voorkom je dat je je schuldig maakt aan een wrange en ongefundeerde uitspraak. Ik merk dat er binnen het medialandschap de tendens heerst dat men graag een bepaalde, pakkende uitspraak wil horen. Het is natuurlijk verleidelijk om daaraan toe te geven, maar het levert slechts een oversimplificatie en diskwalificatie van de realiteit op.

In dit kader speelt de kwestie Palestina-Israël een belangrijke, maar zeer lastige rol. Heb je al ervaring gehad met studenten of collega's die hierover vragen stellen of hierover willen praten of discussiëren?

Recent is er een academische sessie georganiseerd in Amsterdam, waarbij studenten en docenten in gesprek gingen over dit conflict. Ik maakte onderdeel uit van het panel, waaraan vragen konden worden gesteld. Die sessie verliep heel goed. Alle studenten gingen er zeer goed en professioneel mee om, en dat is wel een zeer positief teken. Ook in mijn onderwijs probeer ik er veel over uit te wijden. Het is nu eenmaal van belang om over dergelijke kwesties te blijven praten met elkaar.

Je komt steeds regelmatig in het nieuws voor interviews. Wat zijn de aan jouw vakgebied gerelateerde onderwerpen die je liever vermijdt, of juist graag bespreekt?

Alles is bespreekbaar. Ik vind ook dat het de taak van de wetenschapper is om het publiek en de media te informeren, indien daar behoefte aan is. Uiteraard kan ik niet op elke vraag een kort en sluitend antwoord bieden, maar dat neemt niet weg dat het wel gevraagd moet kunnen worden.

Wat zijn de dingen waar je je het liefst mee bezighoudt, wanneer je even niet bezig bent met het academische?

Een interesse die mij bezighoudt buiten mijn werk heeft, vrees ik, nog steeds te maken met mijn vakgebied. Ik houd mij namelijk erg graag bezig met militaire geschiedenis, middels films en boeken. Momenteel lees ik een boek van een van mijn vele voorgangers aan de Defensieacademie, te weten: generaal Den Beer Poortugael. Wees gerust, dat is niet mijn enige bezigheid. Ik hardloop ook graag... als het lukt. Ooit was ik behoorlijk fanatiek, maar sinds ik een kind en een vrij drukke baan heb, is dat wat lastiger geworden.

Wat is momenteel in Leiden jouw favoriete plek, en waarom?

Eén van mijn favoriete plekken is een Grieks winkeltje, Rithymna. Mijn vriendin is een Griekse, dus dat is ook om die reden een erg fijne plek om zo nu en dan te komen. Daarnaast blijft de Hortus een prachtige locatie.

T o e k o m s t

De Europese democratie ligt onder vuur: aan het Oostfront wordt er gevochten, de Balkan is nog altijd instabiel en verschillende leden van de Unie lijken enkele waarden van de democratische rechtsstaat steeds meer aan hun laars te lappen. Welk boek dienen wij absoluut te lezen, mochten de bange dagen ook hier arriveren?

Wat ik iedereen aanraad, is een pamflet van Menno ter Braak uit 1937, Het nationaalsocialisme als rancuneleer. De boodschap die Ter Braak uitdraagt, is erg waardevol voor onze tijd. Hij probeert de lezer er namelijk van te overtuigen dat we bepaalde — rancuneuze — sentimenten in de samenleving niet lichtzinnig moeten opvatten. In dat kader is ook een speciale taak aan de 'intellectuelen' toebedeeld. Intellectuelen zijn geneigd, ten aanzien van dit soort kwesties, zich enigszins terughoudend op te stellen. Die passieve houding is volgens Ter Braak uit den boze: een actievere vorm van verzet is zo nu en dan vereist.

Waar hoop je dat het summum van jouw carrière ligt? / Wat zou je absoluut een keer willen meemaken?

Binnen het werk dat ik nu doe, hoop ik vooral studenten te enthousiasmeren voor mijn vakgebied, dat ik promovendi kan afleveren die een bijdrage kunnen leveren aan het vakgebied, en dat ik een beetje aan de vorming van het recht bij kan dragen. Toen ik studeerde, was mijn ambitie om Secretaris-Generaal van de VN te worden. Ik weet inmiddels dat dat niet meer gaat lukken, maar dat is en blijft wel het absolute toppunt.

Naar welke bestemming zou je nog eens af willen reizen, en waarom?

De bestemming klinkt wellicht niet erg spannend, maar ik zou nog erg graag een keer naar Solferino (Italië) willen afreizen. Dat is namelijk de plek waar de eerste bouwstenen zijn gelegd van het oorlogsrecht. Henry Dunant schreef naar aanleiding van een veldslag die daar had plaatsgevonden een boek, dat leidde tot de oprichting van het Rode Kruis en tot de totstandkoming van het eerste verdrag binnen het oorlogsrecht.

Refererend naar een ander interview: wordt rechten een verplicht vak op alle scholen?

Ja, zeker. Volgens mij komt rechten nu slechts voorbij in het vak Maatschappijleer. Hoewel dat een zinnig vak is, denk ik dat er meer aandacht geschonken zou moeten worden aan het recht, met name in het kader van de vorming van mensen. Het recht is immers zoveel meer dan alleen een regel op papier. Het recht vormt weliswaar een rotsvast fundament in de samenleving, maar het is altijd in beweging. Om die reden is het van belang om actief, helder en constructief na te blijven denken over de essentie en het belang van het recht. Ook tijdens de bachelorstudie zouden dergelijke vraagstukken misschien wel meer voorbij mogen komen.

Heb je voor een toekomstig rechtenstudent een advies of wijze raad?

Probeer intellectueel het maximale uit je studie te halen; ga naar interessante lezingen, volg een vak dat je interessant vindt, ook al valt het wellicht buiten je eigen studie, en ga netwerken met de mensen die dingen doen die jij interessant vindt. Dat laatste zal je natuurlijk helpen om een baan te vinden, maar het is vooral leuk om mensen te horen vertellen waarover zij begeistert zijn.

Wat staat er binnenkort voor jou op de agenda?

In mei organiseer ik samen met een groep uit Tallinn een conferentie over het militair gebruik van biometrie. Dit is een redelijk niche onderwerp, waardoor het tot nu toe weinig onder de grote aandacht is gekomen. Desondanks is het een onderwerp dat van belang zal zijn in de nabije toekomst. Inmiddels houd ik me al een paar jaar bezig met dit onderwerp, dus ik kijk dan ook enorm uit naar die bijeenkomst. ■

ACTUALITEITEN

Europa loopt achter met 5G

DOOR: DELANEY DIEDERIK

De toekomst van de elektronische communicatiesector houdt de Europese Commissie (EC) momenteel druk bezig. Dit blijkt uit het Onderzoeksrapport dat zij op 11 oktober 2023 bekendmaakte. Dat dit thema hoog op de agenda staat, is niet verwonderlijk: de geopolitieke context is uitdagend, de technologische marktontwikkelingen gaan snel en de Europese Unie (EU) is er veel aan gelegen een plaats in de kopgroep te bemachtigen in deze ICT-wedstrijd. Wat heeft de EU nodig om de digitale transformatie voort te zetten in de toekomst? En wat is hierbij de rol van de Europese interne markt?

Draadloze mobiele netwerken als 4G en 5G maken gebruik van radiospectrum. Radiospectrum is een schaars publiek goed met een belangrijke waarde voor de maatschappij en de markt. Het maakt connectiviteit mogelijk – op ieder moment en waar je ook bent. Het houdt niet op bij de grenzen van Nederland of zelfs die van de EU. Voor het beheer van radiospectrum voor communicatie gelden internationale standaarden en regels, zoals die in het verleden ook zijn vastgesteld voor radio- en telecommunicatie. Dit leidde tot de oprichting van de Internationale Telecommunicatie-unie (ITU) in 1865, nog vóór de vorming van de EU. In het verdrag van de ITU wordt beschreven hoe de internationale connectiviteit in communicatienetwerken wordt gefaciliteerd, inclusief het beheer en de toewijzing van het radiospectrum, wat nodig is voor bijvoorbeeld 5G. De internationale standaarden van de ITU moeten door de deelnemende lidstaten worden nageleefd, hoewel de toewijzing van het spectrum bij de lidstaten zelf ligt.

In de EU wordt het radiospectrum gereguleerd door de European Electronic Communications Code (EECC). De EU-lidstaten moeten deze richtlijn op nationaal niveau implementeren. Dit wordt uitgevoerd door de Nationale Regelgevende Autoriteiten (NRA's). Deze autoriteiten organiseren en beheren hoe het spectrum wordt toegewezen en geautoriseerd in hun land, waarbij de Commissie een coördinerende rol speelt. In Nederland is de NRA de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI), die deel uitmaakt van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Verschillende artikelen van de EECC, zoals de artikelen 53-54 over de gecoördineerde timing van toewijzingen (voor specifieke 5G-banden), bieden een raamwerk voor een geharmoniseerde benadering voor de lidstaten. Een dergelijke benadering is relevant. Zo kan immers efficiënt gebruikgemaakt worden van het spectrum, waardoor innovatie optimaal kan worden gestimuleerd. Ook wordt er in de EECC herhaaldelijk expliciet verwezen

naar de interne markt. De Code maakt duidelijk dat een effectieve strategische planning en coördinatie van het radiospectrumbeleid de interne markt ten goede komt. Als gevolg daarvan kunnen de belangen van de EU wereldwijd optimaal worden behartigd. Voor een sterke digitale toekomst, is effectief radiospectrumbeleid van uitzonderlijk groot belang, zoals het onderzoek van de hoogleraar telecommunicatierecht, Gera van Duijvenvoorde, ook duidelijk maakt.

Recente crises als de COVID-19-pandemie hebben het belang van connectiviteit en een daarmee samenhangende goed functionerende interne markt aangetoond. Dat neemt niet weg dat er nog altijd knelpunten zijn. Een van de dilemma's in het radiospectrumbeleid is de toewijzing van 5G-netwerken. De race om 5G, die van groot economisch en technologisch gewicht is, raakt ook aan het internationale beleid en de besluitvorming van de EU. Hoewel de afgelopen jaren wereldwijd een versnelling is te zien in de oprichting van 5G-netwerken, houdt de EU dit vlugge tempo niet bij. De European Telecommunications Network Operators' Association (ETNO) benadrukt in haar State of Digital Communications 2023 dat de EU met de 5G-bevolkingsdekking achter haar mondiale peers aanloopt. De koppositie wordt ingenomen door het Azië-Pacific-blok. Bovendien bestaan er in de EU zelf tussen de licenties ook aanzienlijke verschillen in de dekking en de snelheid waarmee het netwerk wordt uitgerold. De afgelopen jaren zijn er verschillende initiatieven aangekondigd door de EC om het potentieel van 5G te maximaliseren. Die hebben echter niet kunnen voorkomen dat de EU achterloopt.

We zouden kunnen betogen dat het wettelijke kader van de EECC een effectieve uitrol van 5G-radiofrequentiebanden mogelijk heeft belemmerd. Dit kader specificeert dat lidstaten het gebruik van bepaalde radiofrequentiebanden vóór 31 december 2020 moeten toestaan. Vanwege de verschillende

doelstellingen die in evenwicht dienen te worden gebracht (efficiënte toewijzing, concurrentie, dekking, inkomsten et cetera), eisen de spectrumveilingen veel van de uitgevende overheid die op deze manier zowel de effectiviteit van de toewijzingen als de harmonisatie dient te vergroten. Het feit dat elke EU-lidstaat de bevoegdheid heeft om binnen het door de EECC geschetste kader zelf een veiling te ontwerpen, heeft er mede voor gezorgd dat er door de jaren heen zorgwekkende veilingen hebben plaatsgevonden, doordat de prijzen sterk uiteenliepen. Dit zorgde ervoor dat de financiën van sommige mobiele operators in de EU een flinke klap te verwerken kregen, zoals blijkt uit Geoffrey Myers' Spectrum Auctions. Designing markets to benefit the public, industry and the economy uit 2023.

Naast de implementatie van 5G is de financiële gezondheid van de Europese elektronische-communicatiesector een bron van zorgen. Het overgrote deel van de respondenten die betrokken waren bij het eerdergenoemde onderzoek naar de toekomst van de elektronische communicatiesector van de EC geeft aan dat de inkomsten en marges gedaald zijn, terwijl er aanzienlijke investeringen nodig zijn in deze sector. Deze daling komt onder meer door de sterke marktfragmentatie die het rapport van ETNO toont: in de EU zijn meer dan honderd mobiele netwerkoperators (MNO's) actief, terwijl dit er in de VS slechts vier zijn. In China zijn de MNO's om politieke redenen voor het merendeel in handen van de overheid. Hoewel de EECC specifieke taken beschrijft op het gebied van marktforming en mededingingsrecht, zou het samenvoegen van MNO's de EU mogelijk ten goede kunnen komen. Het terugdringen en consolideren van de MNO's in de EU zou de sector financieel robuuster en efficiënter kunnen maken, wat zou kunnen leiden tot een hoger investeringsniveau en een minder grillige markt.

Samenvattend kunnen we stellen dat er nog altijd aanzienlijke verschillen bestaan tussen de lidstaten van de Europese Unie in hun benadering van 5G-netwerken en de markttoegang en toekenning van het radiospectrum. Wat dat betreft hebben zowel het wettelijke kader van de EECC als de lopende initiatieven om de interne markt te versterken en het radiospectrumbeleid in de EU te harmoniseren, nog onvoldoende effect gesorteerd. Het radiospectrumbeleid dat de EU de afgelopen jaren heeft gevoerd, heeft de positie van de EU op dit gebied wereldwijd verzwakt. Laten we hopen dat de 5G-veiling die de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur in februari van dit jaar heeft aangekondigd, de verwachting van haar directeur Martijn Meijers waarmaakt. Hij meldde dat 'Nederland daardoor straks echt kan profiteren van de innovatieve toepassingen die met de 5G-technologie mogelijk worden'. ■

ACTUALITEITEN

Orde in de chaos: de vier strafzaken tegen Donald Trump

DOOR: SJOUKJE KRAAK

Donald Trump heeft het er maar druk mee. Campagne voeren voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 2024, terwijl er vier strafzaken met een totaal van 91 aanklachten tegen hem worden gevoerd. Laten we hopen dat hij zelf de rode draad in alle geschillen nog kan vinden, want voor een gemiddelde nieuwslezer is het niet meer te doen. Om wat orde in de chaos te scheppen, hierbij alle lopende strafzaken tegen Trump netjes op een rijtje.

The ‘Hush Money’ Case

Op 30 maart 2023 schreef Trump geschiedenis en werd de eerste voormalige president van de Verenigde Staten die strafrechtelijk wordt vervolgd. Het begon allemaal toen Michael Cohen, de voormalige advocaat van Trump, 130.000 dollar betaalde aan (ex)pornoster Stormy Daniels tijdens Trumps presidentiële campagne van 2016 met als doel om haar de mond te snoeren. Zij beweerde een seksuele ontmoeting te hebben gehad met Trump en dit zou zijn campagne geen goed doen. Hiermee zou hij zich tevens schuldig hebben gemaakt aan boekhoudfraude. Hij betaalde Cohen in een reeks betalingen terug via zijn eigen bedrijf, onder de naam ‘juridische bedrijfskosten’. Het simpelweg vervalsen van bedrijfsgegevens is in New York op zichzelf geen misdrijf. Er kan echter wel sprake zijn van een misdrijf indien de vervalsing het plegen van een ander onderliggend misdrijf bevordert. De aanklagers hebben dit ‘onderliggende misdrijf’ nog niet bekendgemaakt. Er wordt verwacht dat ze zullen beweren dat de zwijggeldbetalingen aan Daniels een illegale bijdrage vormden aan de campagne van Trump, hetgeen verboden is volgens de federale kieswet.

De zaak heeft zeker kans van slagen. Ten eerste heeft Cohen zich ondertussen tegen Trump gekeerd en zal dus hoogstwaarschijnlijk getuigen voor de aanklager. Ten tweede is Daniels niet de enige die Trump de mond heeft gesnoerd. De aanklagers hebben bewijs van andere zwijggeldbetalingen rondom de verkiezingen van 2016. Door de omvang en mate van organisatie daarvan kan mogelijk worden aangetoond dat de zwijggeldbetalingen onderdeel vormden van Trump’s ‘campagnestrategie’ met als streven zijn reputatie te beschermen. De zaak is echter nog niet gewonnen. De juridische tactiek om de vervalsing van bedrijfsdocumenten te koppelen aan een onderliggende schending van de federale kieswet is nog nooit eerder toegepast. Hierdoor is het onmogelijk om

te voorspellen hoe dit qua bewijsvoering zal uitpakken. Trump kan stellen dat het overtreden van boekhoudkundige regels geen rechtvaardiging scheidt voor een strafrechtelijke veroordeling. Ook kan hij beweren dat zijn ‘business’ met (ex)pornoster Daniels privé zaken zijn. Het proces zal op 15 april 2024 van start gaan. Gezien de omvang van de zaak zal het een proces worden met een lange adem.

The Mar-a-Lago Documents Case

De FBI vond op 8 augustus 2022 dozen vol met staatsgeheime documenten in Trumps luxueuze landhuis in Mar-a-Lago (Palm Beach, Florida). Bijna een jaar later in juni 2023 werd Trump beschuldigd van maar liefst 40 misdrijven. De aanklacht omvat onder andere (1) het opzettelijk achterhouden van informatie over de nationale veiligheid (2) het achterhouden van staatsdocumenten (3) het vervalsen van verklaringen en (4) het belemmeren van de rechtsgang. Het beschermen van geheime informatie en documenten is een van de grootste verantwoordelijkheden van elke overheidsfunctionaris, laat staan de president.

Het lijkt een overtuigende zaak door de overweldigende hoeveelheid aan bewijsmateriaal. Naast de dozen met staatsgeheime documenten is er ook een geluidsopname van Trump zelf aangetroffen, waaruit blijkt dat Trump wist dat hij de documenten niet mocht achterhouden. Toch blijft het spannend, onder andere doordat de zaak hoogstwaarschijnlijk wordt berecht in Fort Pierce. Dit betekent dat de jury pool enkel zal worden geselecteerd uit counties van staten die tijdens de vorige presidentsverkiezingen overtuigend voor Trump kozen. Een ‘echte’ onpartijdige jury samenstellen wordt daardoor een uitdaging. Tevens is de zaak toegewezen aan rechter Aileen Cannon. Haar uitspraken staan erom bekend zeer gunstig te zijn voor Trump. Toeval of niet, ze behoudt ruime zeggenschap over vele aspecten van de zaak. Denk hierbij aan het toelaten van bewijsmateriaal en het beïnvloeden van het tempo van de procedure.

Het tempo van de zaak is een bijzonder belangrijke factor in het licht van de presidentsverkiezingen eind 2024. De rechtszaak gaat van start op 20 mei 2024. Trumps verzoek tot uitstel is vorig jaar november afgewezen. De rechter zal deze echter in maart 2024 heroverwegen. Dit uitstel mag niet verder reiken dan 20 januari 2025. Waarom? Omdat op die dag elke nieuwe president, waaronder Trump, de zaak kan sluiten. Het klinkt bizar als je het zo leest: een voormalige president en huidige verkiezingskandidaat die wordt vervolgd voor het achterhouden van staatsgeheimen en het saboteren van voormalige presidentsverkiezingen kan indien herkozen simpelweg de tientallen aanklachten tenietdoen. Iets voor de Amerikaanse wetgever om over na te denken?

The Federal Election Interference Case

Wie of wat is de reden achter de Capitoolbestorming van 6 januari 2020? Volgens een 854 pagina's tellend eindrapport van de onderzoekscommissie is het antwoord kort en simpel: Trump. In de periode tussen de verkiezingsuitslag in 2020 en 6 januari 2021 probeerde Trump de overwinning van de huidige president Joe Biden te ondermijnen. Dit deed Trump door te doen waar hij het beste in is: radicaal campagne voeren. Op 6 januari 2021 culmineerden zijn inspanningen toen een horde Trump-aanhangers de vreedzame machtsoverdracht verstoorden door het Capitool te bestormen. De 854 pagina's zijn samen te vatten tot vier beschuldigingen van federale misdrijven met betrekking tot het belemmeren van de machtsoverdracht. 'What does a man with power want? More power?' Deze wijze woorden van 'Het Orakel' uit de Matrix-films sluiten perfect aan bij deze zaak, eigenlijk bij alle zaken tegen Trump.

Op het eerste gezicht lijkt het een sterke zaak. Zoals eerder benoemd voerde Trump uitbundig publieke campagnes in zijn poging om de verkiezingen te ondermijnen. Hiervan

is een groot deel gedocumenteerd, waardoor dit kan dienen als bewijsmateriaal. Bovendien hebben vele hoge functionarissen uit het kabinet-Trump voor de jury getuigd. Hieronder zijn voormalig vicepresident Mike Pence, die zich verzette tegen Trump door niet te luisteren naar het verzoek om de verkiezingsresultaten nietig te laten verklaren. Ondanks al dit bewijs is de zaak nog niet gewonnen. Aangezien de machtsoverdracht nog niet had plaatsgevonden werd Trump beschermd door zijn presidentiële immuniteit vastgelegd in het Eerste Amendement. Een Amerikaans hof van beroep oordeelde echter: "Wat betreft deze strafzaak, is voormalig president Trump nu de burger Trump geworden". Hierdoor gaat de presidentiële immuniteit niet op en kan Trump worden vervolgd. Een woordvoerder van Trump kaartte een gevoelig en sterk punt aan, namelijk dat "als presidenten geen immuniteit krijgen, wordt elke toekomstige president onmiddellijk aangeklaagd door de tegenpartij zodra hij zijn ambt verlaat". Het blijft een wankel evenwicht, immuniteit als noodzakelijk schild of overbodig wapen. Het is niet verrassend dat Trump in beroep is gegaan bij het Hooggerechtshof. Dit is zijn laatste kans, want hoger kan niet. Ondanks dat er nog geen beslissing is genomen profiteert hij nu al van het beroep. Het Hooggerechtshof zal op 22 april 2024 de argumenten van beide partijen horen. U leest het goed: 'horen', dus de beslissing zal hierna nog weken op zich laten wachten. Trumps voornaamste doel is vertraging en dat is hem hier zeker gelukt.

The Georgia Election Interference Case

Omdat drie strafzaken nog niet genoeg is, werd Trump samen met achttien van zijn maatjes op 14 augustus 2023 aangeklaagd. De aanklacht bevat 41 beschuldigingen waarvan 13 gericht jegens Trump, waaronder schending van de Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act (RICO-wet). Op grond hiervan kunnen aanklagers uiteenlopende misdaden samenvoegen, indien deze misdaden één corrupte onderneming vooruithelpen.

Net als de Capitoolbestorming was dit een van Trumps pogingen om de macht te behouden. Hij wilde Bidens winst in de staat Georgia ongedaan maken. Ondanks meerdere hertellingen nam Trump de stelling in dat hij de 'echte' winnaar was. Daarom verspreidden hij en zijn achterban leugens over kiezersfraude. Ook belde hij Brad Raffens, de minister van Buitenlandse Zaken afkomstig uit Georgia, met de opdracht om nog een extra 11.780 stemmen 'te vinden'. Het is dan ook niet toevallig dat Trump met 11.779 stemmen heeft verloren.

Ook de aanklagers zelf zorgen in deze zaak voor de nodige spanning en sensatie. Openbaar aanklager Fani Willis heeft speciaal aanklager Nathan Wade aangesteld voor deze zaak. Later bleken de twee een relatie te hebben gehad. Zelf beweren ze dat de relatie is begonnen ná de aanstelling van Wade en inmiddels alweer is beëindigd. Op 15 maart oordeelde de rechter dat Wade moet aftreden wegens

schijn van belangenverstrengeling. Wills mag echter wel aanblijven en hoopt dat het proces begin augustus van start kan gaan. Kamp-Trump vindt het ongepast dat Wills haar werk mag voortzetten. Volgens hen gebruikte Wade zijn salaris om Wills mee te nemen op vakantie. Wie heeft er nog Goede Tijden Slechte Tijden nodig als je ook gewoon alle rechtszaken tegen Trump kan volgen!

Dit gaat vast een felle juridische strijd worden. Trump verschuilt zich ook hier weer achter zijn immuniteit. Hij beweert dat zijn uitspraken over de resultaten in Georgia worden beschermd door het Eerste Amendement. Ook kan Trump stellen dat hij geen ‘criminele bedoelingen’ had omdat hij oprecht geloofde dat hij de verkiezingen had gewonnen. Dat Trumps uitspraken over de verkiezingsuitslagen in Georgia en zijn pogingen om deze resultaten ongedaan te maken grotendeels in het openbaar zijn gedaan, draagt bij aan het belastende bewijsmateriaal. Ook keren opnieuw sommige (oud) Trump-supporters hem de rug toe. Acht Republikeinse activisten die ten onrechte beweerden dat Trump de verkiezingen in Georgia had gewonnen, zijn zogenaamde plea deals met de aanklager overeengekomen en zullen tegen Trump getuigen.

En nog meer...

Naast de vier strafzaken is Trump druk bezig om een borgsom van (ondertussen) 175 miljoen dollar bij elkaar te schrapen. Eind 2022 heeft Letitia James, de procureur-generaal van New York, een civiele zaak aangespannen tegen Trump wegens fraude. Zijn vastgoedbedrijf heeft jarenlang de waarde van zijn bezittingen te hoog aangeprezen met als doel zakelijke partners te misleiden. Op 16 februari 2024 oordeelde de rechter dat Trump hiervoor een boete van 354 miljoen dollar plus rente moet betalen, de omvang van de onrechtmatig verkregen winsten. Een grotere slag voor Trump zijn ego is dat hij drie jaar lang niet mag werken als directeur van enig bedrijf in de staat New York, de staat waar de ‘Trump Organization’ is gevestigd. Door de rente was de boete opgelopen tot 454 miljoen dollar, een bedrag dat zelfs Trump niet bij elkaar lijkt te kunnen sprokkelen. Hij stelde zelf dat het een “praktisch onmogelijke opdracht voor ieder bedrijf is, zelfs als je zo succesvol bent als ik”. De borgsom is verlaagd tot 175 miljoen dollar, gelet op het feit dat Trumps vermogen grotendeels zit in onroerend goed. Indien hij dit niet tijdig betaalt, zal er beslag worden gelegd op zijn bezittingen. Zelfs in deze zaak weet Trump de schuld in de schoenen van Biden te schuiven. Volgens Trump “proberen die corrupte Biden en zijn duivelse aanklagers onterecht en illegaal zijn pachtbedrijf van hem af te pakken”.

Make America Think Again

Over de verkiezingen gesproken is sinds Super Tuesday glashelder geworden dat Trump en Biden het opnieuw tegen elkaar opnemen komende november. Niki Haley, Trump’s

enige potentiële tegenstander, liet weten haar campagne te staken. Tijdens haar campagne hield ze zich niet in over Trump. Normaliter gaan afgevallen kandidaten met een endorsement achter de winnaar binnen de partij staan, maar Haley deed dat bewust niet. Ook werd duidelijk dat ze zeker geen vicepresident van Trump, of Biden, wil worden. Door Trump niet te steunen, houdt ze haar opties open voor de toekomst. Mocht Trump veroordeeld worden of gebeurt er iets anders (hij is ook de jongste niet meer), dan ziet ze zichzelf als logische kandidaat voor de Republikeinse partij.

Het lijkt erop dat een totaal van vier strafzaken met 91 aanklachten niet voldoende is om Trump van het politieke toneel te stoten. Daarnaast blijkt de politieke aandacht ook nuttig in zijn strijd om 175 miljoen dollar te verzamelen. In een oproep vraagt Trump aan zijn supporters hem geld te doneren via betaalverzoeken die variëren van 20 cent tot 3000 dollar. Echter blijkt uit onderzoek van de Financial Times dat Trump het in de Republikeinse voorverkiezingen veel slechter heeft gedaan dan was voorspeld. Het lijkt erop dat er veel geheime ‘anti-Trump-stemmen’ zijn binnen de Republikeinse partij. Ook niet gek als we alles hierboven beschreven meewegen. Niet alleen Trump maar ook Biden daalt in populariteit. Het is bijzonder dat twee mega-impopulaire kandidaten wél de voorverkiezingen hebben gewonnen. Democraten stemmen vanuit angst voor Trump, Republikeinen vanuit angst voor Biden. Maar van wie valt er meer te vrezen? Een oude man of een oude man tevens (potentieel) crimineel? ‘Make America Think Again!’ ■

DOOR: SJOUKJE KRAAK

LEIDSCHCE CULTUUR

De rijke geschiedenis aan Leidsche burgemeesters

DOOR: CAS DE KONING

De gemeente Leiden is op zoek naar een nieuwe burgemeester. Drie weken geleden werd de profielschets voor de nieuwe burgemeester besproken en vastgesteld in de gemeenteraad. Bij dat proces zijn veel mensen betrokken. Naast medewerkers van de gemeente en verschillende organisaties, mochten er ook twee duizend Leidenaren meedenken over de kwaliteiten waar onze nieuwe burgemeester over moet beschikken. De consensus is dat de nieuwe burgervader een betrokken, empathische teamspeler moet zijn die communicatief en besluitvaardig is. Denk jij over al deze eigenschappen te beschikken? De vacature staat sinds 13 maart open en het is de bedoeling dat er op 1 september een nieuwe burgemeester wordt benoemd. Het is dus nog even wachten op de nieuwe burgemeester, maar over zijn (of haar) voorgangers valt genoeg te vertellen. In dit artikel een greep uit de meest memorabele burgemeesters uit de geschiedenis van Leiden.

Goeswijn Claeszoon

Goeswijn Claeszoon was de eerste burgemeester van Leiden. Hij vervulde zijn eerste ambt van 1390 tot 1392 en in 1403 en 1413 mocht hij het kunstje nog twee keer overdoen.

Pieter Adriaansz. van der Werff

Pieter Adriaansz. van der Werff was van 1573 tot 1598 burgemeester van de Sleutelstad. Hij beleefde een van de zwaarste tijden die de stad ooit gekend heeft, het Leidens Beleg. In oktober 1573 werd Leiden ingesloten door de Spanjaarden, onder leiding van de hertog van Alva. De Spanjaarden blokkeerden alle land- en waterwegen naar Leiden waardoor er geen voedsel aan de stad kon worden geleverd. De bedoeling was om de Leidenaren op deze wijze uit te hongeren teneinde te forceren dat de stad zich over zou geven aan de Spanjaarden. Na verloop van tijd werd het voedseltekort zo nijpend dat een deel van het volk wilde dat er een besluit tot overgave kwam. Op dat moment besloot burgemeester Van der Werff zijn lichaam aan te bieden als voedsel voor de Leidenaren. Deze actie staat symbool voor de oproep aan het volk om vol te houden en niet toe te geven aan de uithongering door de Spanjaarden. Uiteindelijk werd Leiden ontzet door de Watergeuzen. De Watergeuzen deelden haring en wittebrood uit aan de hongerige Leidenaren, dat traditioneel nog altijd wordt gegeten op 3 oktober. Het Van der Werffpark tegenover onze prachtige faculteit is vernoemd naar deze dappere burgemeester.

Raimond de Ruyter van Steveninck

In de tijd van de Tweede Wereldoorlog had Leiden een minder dappere burgemeester. Raimond de Ruyter van Steveninck was namelijk een van de oprichters van de Nationaal-Socialistische Beweging (NSB). In 1933 werd het ambtenaren verboden om lid te zijn van de NSB, maar De Ruyter van Steveninck kon toch burgemeester worden omdat hij zijn lidmaatschap had opgezegd. Tijdens zijn burgemeesterschap voerde hij een gematigd Duitsgezind beleid. Nadat Nederland was bevrijd van de Duitsers, werd Steveninck gearresteerd. Hij werd tijdens zijn proces veroordeeld tot een gevangenisstraf van tien jaar omdat hij trouw bleef aan de ideologie van de NSB. Vanzelfsprekend moest hij ook zijn taak als burgemeester neerleggen.

Cees Goekoop

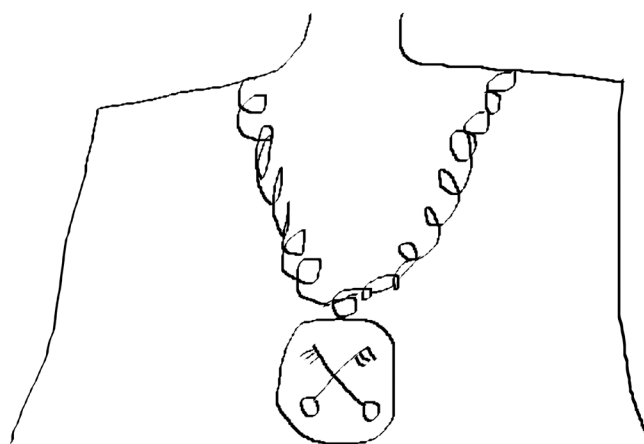
Van 1980 tot 1999 was Cees Goekoop de burgervader van Leiden. Hij was in deze periode nauw betrokken bij de afronding van de restauratie van de Pieterskerk. Het is dus mede dankzij hem dat de Leidsche juristen hun tentamens mogen afwerken op deze prachtige locatie.

Henri Lenferink

Onze vorige burgemeester, Henri Lenferink, was dat van 2003 tot 2023. Hij is daarmee niet alleen de langstzittende burgemeester van Leiden, maar zelfs van heel Nederland. Het klinkt natuurlijk geweldig om zo'n lange periode de burgemeester van de mooiste stad van Nederland te zijn,

maar Lenferink heeft ook zware tijden meegemaakt. In 2014 besloot hij de beruchte Benno L. toestemming te geven om in Leiden te wonen. Ook stond hij aan het roer tijdens de coronapandemie. Een lastige periode waarin de normaal zo levendige Sleutelstad op slot ging. Een interessant feit is dat Lenferink maar liefst twee keer zijn ambtsketen is kwijtgeraakt. De gemiddelde Leidenaar zal daar niet wakker van hebben gelegen, maar ik kan me voorstellen dat dat voor een burgemeester voelt alsof je je kindje kwijt bent.

Aan het eind van de zomer zullen we eindelijk weten wie de ambtsketen de komende jaren zal mogen dragen. Laten we hopen dat dat iemand wordt met veel liefde en passie voor de stad, want dat verdient Leiden! ■

Daar ben ik weer, een nieuwe lente een nieuw geluid! Vorige keer helaas niet aan mijn assessorenstukje toegekomen. Menig rechtenstudent zal dit vast ontzettend hebben gemist.

Vanuit mijn Limburgse retraite in het onnederlandse heuvellandschap ben ik aan het mijmeren over dat prachtige Leidse leven dat wij allemaal leiden. Een woeste storm aan feestjes, tentamens en ander gedoe. Voor een student (net zo goed voor burgers waarschijnlijk, maar die ken ik minder goed) is het belangrijk om dingen in perspectief te kunnen plaatsen. Dit houdt in dat je soms je huidige situatie van een andere kant moet bekijken. Voor mij is die andere kant het idyllische Limburg. Dé plek om eens even flink te gaan nadenken over wat ik nou eigenlijk aan het doen ben met mijn leven in dat malle Leiden.

Reflectie is belangrijk in een bestuursjaar. Het bestuursjaar is je leven, maar het is ook 'maar' een bestuursjaar. Je wilt jezelf bewijzen, aan anderen maar vooral aan jezelf. Jij bent toch die persoon die allemaal gave dingen gaat bereiken in je leven! Laat dan maar eens even zien wat je ervan maakt dit jaar. Op deze manier maak je jezelf langzamerhand gek. Perfectie is het streven, want wie wil nou nu al laten zien dat hij het niet kan. Hier komt het nut van reflectie om de hoek kijken. Zelfs als je jezelf wil bewijzen, en als perfectie het streven is, hoeft dat niet allemaal af te hangen van dat ene bestuursjaar. Een leven is met veel meer dingen te vullen dan waar je momenteel mee bezig bent. Ik zit nu dus druk in mijn bestuursjaar, maar jij als lezer kan hier al het andere invullen wat soms dreigt je leven over te nemen. Misschien denk je zelfs "wat strest hij allemaal over zijn bestuursjaar?". Ik vind dat een terechte vraag, en het is tegelijkertijd een opmerking die mijn eerdere punt ondersteunt.

Passie is goed, maar gebruik het met mate. Mijn pleidooi is expliciet niet bedoeld om ambitieuze mensen te ontmoedigen hoge doelen voor zichzelf te stellen. Ik moedig iedereen van harte aan om het onderste uit de kan te halen. Maar doe dit wel met een zeker bewustzijn. Dit bewustzijn is het vermogen om continu jezelf te blijven vragen waar je precies mee bezig bent. Blijf nadenken of het nodig is om je energie en tijd te herverdelen. Een keer een 10 halen voor een vak is leuk, maar daar blijft het ook bij. Als je diezelfde week een keer gezellig met je moeder had kunnen lunchen en dan een 9 had gehaald (God forbid!!) had je een net zo waardevolle week gehad. Het is enkel een andere maatstaf die je hanteert.

Inmiddels is het voor mij bedtijd. Morgen moet ik weer vroeg uit de veren om te voet de Limburgse 'Mountain Trail' te trotseren. Je leest het al, een goede nachtrust is van levensbelang. Nog even vermelden dat de gezellige en inhoudelijke Grotius activiteiten voor jou de kans kunnen zijn om je uit je tunnelvisie te trekken. Graag zie ik je een keer bij een van onze megagezellige activiteiten tegemoet.

BEN JIJ ONZE NIEUWE REDACTEUR?

NOVUM Magazinne heeft altijd plek voor enthousiaste studenten die onze redactie willen versterken. Schrijf jij graag en vlot, neem je graag het

initiatief, en heb je oog voor detail? Dan zijn wij op zoek naar jou!

Als redacteur heb je de vrijheid om je eigen onderwerpen te bepalen en kun je steeds een andere rubriek verzorgen. Zo blijf je betrokken bij het blad op allerlei verschillende manieren. Uiteraard zijn ideeën voor een nieuwe

rubriek ook altijd welkom. Indien je slechts eenmalig een bijdrage zou willen leveren aan NOVUM Magazine, is dat ook mogelijk.

Ben je geïnteresseerd of heb je andere vragen?
Neem dan contact met ons op via:

novum@law.leidenuniv.nl

Redactie

Frank van der Salm

Cas de Koning

Yusuf Kolukisa

Karel Wijdeveld

Lenn Grutters

Lara Trautwein

Sjoukje Kraak

Mathijs de Jong (hoofdredacteur)

Sabine Pennings (eindredacteur)

Delaney Diederik

Joris van de Riet

Jurian Bos

Bouchra Boulouize

Mahatma Martinus

